

Horyzonty Polityki
2025, Vol. 16, N° 56

MIROŚŁAW LAKOMY

<http://orcid.org/0000-0003-0556-1379>
Uniwersytet Ignatianum w Krakowie
miroslaw.lakomy@ignatianum.edu.pl

DOI: 10.35765/HP.2843

Polityka Donalda Trumpa w oknie Overtona, czyli przewrót konserwatywny w Stanach Zjednoczonych Ameryki w 2025 roku

Streszczenie

CEL NAUKOWY: Artykuł stawia sobie za cel omówienie nagłego zwrotu politycznego o charakterze konserwatywnym, realizowanego przez Donalda Trumpa po objęciu przez niego władzy w 2025 roku. Koncepcję artykułu oparto na rzadko podejmowanej w piśmiennictwie politologicznym i medioznawczym problematyce tzw. okna Overtona.

PROBLEM I METODY BADAWCZE: Podstawową metodę badawczą stanowi analiza treści publikacji naukowych oraz analiza *desk research*. Głównym problemem badawczym jest pytanie o mechanizm przemian politycznych w USA zapoczątkowany w 2025 roku, odwracających dominujący dotąd nurt neoliberalny w konserwatywny.

PROCES WYWODU: Pierwsza część pracy prezentuje systemowe zmagania Trumpa w relacjach z oponentami politycznymi w okresie rządów Joe Bidena. Druga część ukazuje istotę tzw. okna Overtona jako mechanizmu wyjaśniającego dynamikę przemian opinii publicznej. Trzecia część pokazuje konsolidację konserwatystów amerykańskich po wyborach 2025 roku i zwrot w polityce państwa.

WYNIKI ANALIZY NAUKOWEJ: Zasadniczym wnioskiem płynącym z analizy jest teza, iż większościowa opinia publiczna w Stanach Zjednoczonych w okresie rządów prezydenta Joe Bidena wyznawała poglądy głoszone przez

Sugerowane cytowanie: Lakomy, M. (2025). Polityka Donalda Trumpa w oknie Overtona, czyli przewrót konserwatywny w Stanach Zjednoczonych Ameryki w 2025 roku. *Horyzonty Polityki*, 16(56), 333–347. DOI: 10.35765/HP.2843.

opponenta, jednakże była skutecznie zagłuszana przez dominujące w przestrzeni publicznej media liberalne.

WNIOSKI, INNOWACJE, REKOMENDACJE: Artykuł jest przykładem refleksji nad współczesnymi kryzysami i zagrożeniami systemów demokratycznych, polegającymi na nieskutecznym tłumieniu opinii publicznej za pomocą spolegliwych mediów głównonurtowych, stosujących strategię klientelistyczne.

SŁOWA KLUCZOWE:

Donald Trump, okno Overtona, przewrót konserwatywny,
Project 2025, media

Abstract

DONALD TRUMP'S POLITICS IN THE "OVERTON WINDOW": THE CONSERVATIVE REVOLUTION IN THE UNITED STATES OF AMERICA IN 2025

RESEARCH OBJECTIVE: The aim of the article is to discuss the sudden conservative political turn implemented by Donald Trump after he took power in 2025. The concept of the article is based on the so-called "Overton window", a problem rarely discussed in political science and media studies.

THE RESEARCH PROBLEM AND METHODS: The basic research method is the analysis of the content of scientific publications and Desk Research analysis. The main research problem is the question about the mechanism of political changes in the USA initiated in 2025, reversing the previously dominant neoliberal trend into a conservative one.

THE PROCESS OF ARGUMENTATION: The first part of the work presents Trump's systemic struggles in relations with political opponents during the Joe Biden administration. The second part shows the essence of the so-called "Overton window" as a mechanism explaining the dynamics of changes in public opinion. The third part shows the consolidation of American conservatives after the 2025 elections and the turn in state policy.

RESEARCH RESULTS: The main conclusion from the analysis is that the majority public opinion in the United States during the administration of President Joe Biden, professed the views of the opponent, but was effectively drowned out by the liberal media dominating the public space.

CONCLUSIONS, INNOVATIONS, AND RECOMMENDATIONS: The article is an example of reflection on contemporary crises and threats to

democratic systems, consisting in the ineffective suppression of public opinion by means of credible mainstream media using clientelistic strategies.

KEYWORDS:

Donald Trump, Overton window, conservative coup,
Project 2025, media

WPROWADZENIE

W styczniu 2025 roku Donald Trump ponownie objął urząd prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki (POTUS), wygrywając wybory z Kamalą Harris, reprezentującą partię Demokratyczną. Wynik wyborczy 47. prezydenta był przytłaczający, uzyskał bowiem 312 głosów elektorskich (49,80% głosów powszechnych) przeciwko 226 głosom elektorskim kontrkandydatki (48,32%). Niektórzy obserwatorzy amerykańskiej sceny politycznej uznali, że była to dojrzała, demokratyczna reakcja wyborców na nieustające ataki na Trumpa ze strony Demokratów. Przypomnijmy, że po objęciu urzędu w 2016 roku niemal wszystkie media mainstreamowe przypuściły bezprecedensowy, werbalny atak na 45. prezydenta. W styczniu 2021 roku, po słynnym wiecu w Waszyngtonie i zamieszkach na Kapitolu, Trump został „zbanowany” także we wszystkich mediach społecznościowych, dzięki czemu całkowicie utracił możliwość komunikacji z elektoratem. Ewenementem było również zamknięcie Parlera¹, gdzie gromadzili się wirtualnie konserwatywni zwolennicy Trumpa. Stało się to możliwe dzięki solidarnej i nacechowanej politycznie akcji dysponentów trzech korporacji nowomediálních: Apple, Amazon i Google. Podobną decyzję podjęły również ówczesne władze Twittera. Z materiałów znanych dzisiaj jako tzw. Twitter Files, udostępnionych przez Elona Muska dziennikarzom: Mattowi Taibbiemu Bariemu Weissowi i Michaelowi Schellenbergerowi, wiemy, że również i to medium uznało arbitralnie winę Trumpa.

¹ Parler – serwis społecznościowy udostępniający usługę mikroblogowania, uruchomiony w sierpniu 2018. W listopadzie 2020 serwis miał około 4 mln aktywnych użytkowników. Baza użytkowników Parlera składa się w znacznej części ze zwolenników Donalda Trumpa. John Matze – założyciel platformy.

Przypomnijmy, iż jako podstawę tej decyzji podano dwa tweety, które Trump opublikował 8 stycznia 2021 roku: „pierwszy o popierających go 75 mln «amerykańskich patriotach», a drugi o tym, że nie weźmie udziału w inauguracji prezydentury Joe Bidena 20 stycznia 2021 roku” (Zespół wGospodarce, 2022).

W wyniku decyzji podjętych przez dysponentów mediów głównonurtowych, jak i nowych system medialny w USA zadziałał w służbie i interesie ówczesnej władzy politycznej (paralelizm polityczny, klientelizm), stając się instrumentem (Michalczyk, 2009) realizacji jej celów (*soft power*). Nie funkcjonowały więc one autonomicznie i nie pracowały w służbie społecznej i obrony prawdy (Lakomy, 2025). Przypomnijmy, że zjawisko klientelizmu jest uznawane za formę patologii społecznej, ponieważ narusza formalne i oficjalne reguły rywalizacji politycznej, doprowadzając do powstania „szarej strefy” niepodlegającej publicznej kontroli, a więc niszczącej demokrację (Lakomy, 2025). Słusznie więc Trump w swoich wystąpieniach z tamtego okresu formułował poważne oskarżenia pod adresem mediów amerykańskich, zapowiadając powołanie do życia własnej platformy – Truth Social.

Narracja, którą Trump prowadził po 6 stycznia 2021 roku, koncentrowała się na tezie, iż wybory, w których zwyciężył Joe Biden (wynik został zatwierdzony przez Kongres, a więc nie podlega dyskusji), zostały „sfalszowane i skradzione” („2020 election was rigged and stolen”). W efekcie cała, niezwykle trudna, obfitująca w sprawy sądowe i trzy zamachy na życie kandydata Republikanów kampania wyborcza 2024 roku skupiała się na mobilizacji zwolenników tej tezy, co w końcu okazało się skuteczne. Już jako 47. Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki, 14 kwietnia 2025 roku, napisał w Truth Social m.in.: „[wojna na Ukrainie] jest wojną, która nigdy by się nie wydarzyła, gdyby wybory w 2020 roku nie zostały SFAŁSZOWANE” (@realDonaldTrump, 2025).

W trakcie czterech lat prezydentury Joe Bidena Donald Trump bardzo aktywnie prowadził swoją kampanię zmierzającą do odzyskania władzy. Hasłem wiodącym, niezwykle zresztą nośnym i powszechnie akceptowalnym, pobudzającym nadzieję na lepsze jutro i nostalgicznym, było: „Make America Great Again” (MAGA). Szczególnie mocno wspierali Trumpa mieszkańcy stanów, które popadły w tarapaty w wyniku deindustrializacji, rozpoczętej jeszcze w latach

80. XX wieku. Mamy tu na myśli tzw. *Rust Belt*² oraz opisane przez J.D. Vance'a – Appallachy (Vance, 2016), zamieszkiwane przez

sfrustrowanych, białych, niewykształconych Amerykanów, siedzących całymi dniami przed telewizorami w swoich przyczepach, (...). Przez lata ignorowani, marginalizowani i pogardzani wreszcie dali o sobie usłyszeć (Strawiński, 2025).

Należało zatem coś zrobić z tym problemem.

OKNO OVERTONA – ISTOTA KONCEPCJI

Okno Overtona (okno politycznych możliwości) to niezwykle ciekawa i szerzej nieznana koncepcja, stworzona w połowie lat 90. XX wieku przez Josepha Paula Overtona (1960–2003), amerykańskiego politologa, który pełnił wówczas funkcję wiceprezesa think tanku *Mackinac Center for Public Policy*. Jak wspomina Anand Giridharadas,

jednym z jego obowiązków w Mackinac Center for Public Policy było zbieranie funduszy, dzięki czemu napisał broszurę, która stała się jego dziedzictwem. Próbował opisać rolę think tanków w społeczeństwie i wysunął pomysł, który został nazwany oknem Overtona (Giridharadas, 2019).

Twierdził on, że w każdym społeczeństwie w określonym momencie istnieje szereg koncepcji politycznych akceptowalnych przez główny nurt opinii publicznej. W tym kontekście racjonalni aktorzy polityczni, dla zachowania swojego elektoratu, głoszą tylko te poglądy, które mieszczą się w tym oknie. Był zdania, że to właśnie think tanki biorą

² Pas rdzy (ang. *Rust Belt*) – „zwyczajowe określenie terenów w północno-wschodniej części Stanów Zjednoczonych, obejmujących stany Michigan, Indiana, Ohio i Pensylwania, charakteryzujących się rozwiniętym przemysłem ciężkim. Na wschodzie graniczy z BosWash (Boston, Nowy Jork, Waszyngton), na północy z Wielkimi Jeziorami, a na południe sięga Appalachów. Termin zyskał popularność w latach 80., a słowo «rdza» (zamiast «stal») symbolizuje rozpad, a więc zmniejszanie się produkcji, zatrudnienia i liczby ludności, czego ekstremalnym przykładem jest miasto Detroit, gdzie w latach 2000–2015 ubyło 28,8% populacji. W okresie rozwoju przemysłu w Stanach Zjednoczonych region ten nazywano stalowym pasem (*Steel Belt*)”. Za: https://pl.wikipedia.org/wiki/Pas_rdzy (dostęp: 03.05.2025).

na siebie zadanie promowania idei niepopularnych w nadziei, że sprawią, iż to, co wcześniej było nie do przyjęcia, stanie się osiągalne. Koncepcja ta została spopularyzowana po jego śmierci, by po raz pierwszy w 2006 roku znaleźć swoje zastosowanie poza działalnością Macinac Centrum (Shrivastava & Stefanick, 2015). Zdecydował o tym prezes Centrum – Joseph G. Lehman, który skonstatował, że

okno Overtona jest modelem pozwalającym zrozumieć, w jaki sposób różne idee polityczne zyskują lub tracą akceptację i popularność w społeczeństwach. (...). Reprezentuje ono zakres idei politycznych, które są postrzegane – przez społeczeństwo, a co za tym idzie, polityków – jako dopuszczalne w danym momencie (Lehman, 2025).

W jego mniemaniu akceptację poglądów skrajnych przyspieszają kryzysy, które są swego rodzaju akceleratorami przemian. Okno to pełni dwie funkcje: 1) przedstawia wektor reform społecznych lub politycznych, które posiadając początkowo status marginalizowanych tematów tabu, obejmują w końcu główne nurty społeczeństwa, stanowiące *mainstream*; 2) wyjaśnia przyczyny, dla których politycy ograniczają problematykę, którą mogą forsować w trakcie debat publicznych. Nathan J. Russell tłumaczy to zjawisko tak, że

oprócz tego, że są zależni od idei, które wyznaczają granice klimatu politycznego, politycy są również znani z tego, że są egoistyczni i pragną uzyskać dla siebie jak najlepszy wynik polityczny. W związku z tym prawie zawsze będą ograniczać się do podejmowania działań w ramach „okna” idei aprobowanych przez elektorat. Działania poza tym segmentem, choć teoretycznie możliwe i być może bardziej optymalne z punktu widzenia rozsądnej polityki, są politycznie nieskuteczne (Russell, 2006).

Według Olgi Wasiuty

Okno Overtona to model inżynierii społecznej, koncepcja polityczna, która opisuje sposób, w jaki można stopniowo zmieniać opinię publiczną na dany temat. Mówi ona, że idee, które wcześniej uważano za raczej nedorzeczne, mogą przy odrobinie wysiłku i pracy nad gronem potencjalnych odbiorców zostać na dłuższą metę zaakceptowane. „Okno” – okno możliwości – to granice spektrum publicznie wyrażanych idei, które mogą zostać zaakceptowane przez społeczeństwo (Wasiuta, 2023).

Głównym zadaniem koncepcji Overtona jest próba opisanego mechanizmów perswazji i manipulacji opinią publiczną

w celu stopniowego przyjęcia przez społeczeństwo wcześniej obcych mu [a nawet zabronionych] idei (...). Istota tej techniki [zdaniem O. Wasiuty] polega na tym, że pożądaną zmianę opinii dzieli się na kilka etapów, z których każdy przenosi postrzeganie idei w określone stadia, a ogólnie przyjętą normę przesuwają na ich obrzeża. Powoduje to późniejsze przesunięcie samego okna, tak aby osiągnięta pozycja znów znalazła się pośrodku, co umożliwia przejście do kolejnego etapu w jego granicach (Wasiuta, 2023).

Dochodzenie do pożądanego rezultatu dokonywane jest etapowo (Wasiuta, 2023): najpierw należy usunąć bariery uniemożliwiające publiczną debatę o zjawisku; następnie trzeba zaprezentować nową ideę szerokiemu gronu członków społeczeństwa; z kolei później doprowadzić do dyskusji o tym zjawisku i wreszcie podnieść pomysł do rangi ważnego, uniwersalnego tematu. Procedura przebiega w sześciu fazach: 1) idea postrzegana jest jako nie do pomyślenia (*unthinkable*); 2) idea wciąż jest zakazana (*radical*), ale z pewnymi wyjątkami, rozumianymi jako emocjonalnie neutralne; 3) idea staje się akceptowalna (*acceptable*) pod wpływem zmasowanego dyskursu medialnego prowadzonego przez społeczne autorytety, ekspertów (*pundits*); 4) idea zyskuje status sensownej (*sensible*), co oznacza, że oderwała się ona od etykiety „nie do pomyślenia”; 5) *popular* – idea zyskuje znaczące referencje wśród tzw. osób publicznych, influencerów, dzięki czemu zaczyna się ona cieszyć społecznym uznaniem; 6) *policy* – legalizacja, zyskanie statusu normy społecznej i prawnej.

Z kolei Dorota Grygiel-Zwojszczyk tak opisuje metaforę okna:

kiedy okno znajduje się na dole, jest zamknięte. Oznacza to, że (...) opinia publiczna uznaje [zjawisko] za „niedopuszczalne” (...). To poziom zerowy. (...). Kolejnym krokiem będzie osiągnięcie (...) fazy „akceptowalności”, w której [zjawisko] zyskuje uznanie i grono oddanych orędowników. W kolejnym etapie zagadnienie jest sukcesywnie uwiarytelniane, (...), staje się powszechnie obowiązującym zwyczajem. Pomysł jest (...) oceniany jako sensowny i mający ugruntowanie w historii i/lub tradycji. Następna faza polega na popularyzacji (...) idei, która jest szeroko lansowana w środkach masowego przekazu, (...) oraz [jest] elementem zakrojonych na wielką skalę kampanii społecznych i reklamowych. Ostatni etap to uczynienie z [pierwotnej

idei], normy usankcjonowanej prawnie. Należy podkreślić, że proces może przebiegać w obie strony (Grygiel-Zwojszczyk, 2020).

Rys. 1. Okno Overtona

Źródło: <https://bu30240-2018.blogspot.com/2018/03/week-9-codes-of-practice-overton-window.html> (dostęp: 02.05.2025).

Robert E. Wright zwraca uwagę na jeszcze jedną istotną kwestię dotyczącą roli konstytucji jako ramy prawnej, która w pewnych sytuacjach blokuje mechanizm okna Overtona. Według niego

konstytucje nie mają na celu dyktowania konkretnych polityk, ale raczej powstrzymywania osób kształtujących politykę przed wprowadzaniem rozwiązań, które byłyby postrzegane jako radykalne czy niewyobrażalne. Gdy konstytucyjne mechanizmy zawodzą, okno zostaje strzaskane i wszystko, od komunizmu i faszystów aż po anarchokapitalizm, staje się możliwe do wprowadzenia (Wright, 2022).

Koncepcję okna Overtona należy traktować jako procedurę inżynierii społecznej, narzędzie heurystyczne, instrument społecznego sterowania, którego istotą jest celowa i planowa zmiana nastawienia opinii publicznej do idei radykalnych i nieakceptowanych. W tej procedurze bierze udział wiele podmiotów, m.in. takich jak liderzy opinii, naukowcy, aktorzy polityczni, organizacje społeczne (kampanie edukacyjne, lobbing). Kluczową rolę odgrywają tutaj jednak media poprzez wybór tematów, które są poruszane, oraz sposób, w jaki są one przedstawiane. Ramy możliwych rozwiązań jednak, jak wspomniał R.E. Wright, wyznaczane są przez konstytucję.

Koncepcja okna Overtona wykazuje, z punktu widzenia medioznawczego, istotne związki merytoryczne z teorią *Agenda Setting* Maxwella McCombsa, w której już w latach 70. XX wieku autor szczegółowo opisywał mechanizmy wpływu mediów na opinię publiczną (McCombs, 2018). Podobne wnioski można poczynić w odniesieniu do tzw. koncepcji fabrykowania przyzwolenia, skonstruowanej pod wpływem badań Zygmunta Freuda przez Edwarda Bernaysa (Lakomy, 2019) oraz koncepcji gatekeepingu Davida Manninga White'a (Parks, 2014) i media biasu (tendencji, stronniczości), rozwiniętej przez Denisa McQuaila (McQuail, 1992). Ponieważ funkcjonowanie mechanizmu okna Overtona oparte jest na narracji, należy zwrócić także uwagę na fakt, iż można o nim mówić w kontekście semantycznym. Warto tu wspomnieć o modelu Logogenu Mortona (1969), który określa siłę sugestywności słowa (określającego daną ideę), która łączona jest z częstotliwością jego występowania w dyskursie publicznym. W sensie politologicznym teoria ta zakorzeniona jest w ekonomii wyboru publicznego, której podstawy można odnaleźć w monografii Jamesa Buchanana i Gordona Tullocka z 1962 roku, *The Calculus of Consent*, oraz w rozwinięciu tej tematyki dokonanej przez Gordona Tullocka w książce *Politics of Persuasion* z 1967 roku.

O koncepcji okna Overtona można także mówić w związku z tzw. teorią radykalnej flanki (*radical flank effect* – RFE) Herberta H. Hainesa (Haines, 2013), która zasadza się na tezie, iż radykalni aktywiści (bardzo często marginalizowani społecznie i politycznie) wchodzą w interakcje z umiarkowanymi siłami i działają jak katalizator, wprowadzając do dyskursu nowe idee, które są adaptowane przez grupy umiarkowane i większością opinię publiczną. Jak pokazuje praktyka, działania o charakterze radykalnym mogą zniekształcać postrzeganie rzeczywistości i przyczyniać się do legalizacji idei do tej pory społecznie nieaprobowanych. Jeśli chodzi o przykłady aktorów politycznych, funkcjonujących w zgodzie z teorią RFE, to z pewnością można tu zakwalifikować Grzegorza Brauna oraz Janusza Korwin-Mikkego, a na amerykańskiej scenie politycznej – Donalda Trumpa.

POLITYKA DONALDA TRUMPA W OKNIE OVERTONA

Doświadczenia zyskane w trakcie spotkań z wyborcami były dla Trumpa znakomitą szkołą. To tutaj wykuwał się jego program polityczny, który ogłosił zaraz po objęciu urzędu i natychmiast przystąpił do jego realizacji. Program ten zaszokował świat Zachodu diametralną zmianą wektorów polityki zagranicznej, polityki wewnętrznej, gospodarczej, społecznej i bezpieczeństwa.

W okresie rządów Demokratów pod przywództwem Joe Bidena nastąpiła konsolidacja konserwatystów amerykańskich, którzy stworzyli dla Trumpa tzw. *Project 2025*. Główne tezy programu opublikowano w książce *Mandate for Leadership. The Conservative Promise* (Dans & Groves, 2023), która jest zbiorowym rezultatem pracy ponad 400 naukowców i ekspertów politycznych skupionych wokół konserwatywnego think tanku – Heritage Foundation. Jednakże głównym architektem projektu jest Russell Vought, gorliwy chrześcijanin i patriota oraz radykalny konstytucjonalista, twierdzący m.in., że kontrola nad władzą wykonawczą powinna spoczywać wyłącznie w rękach prezydenta (nawiązuje tu do *unitary executive theory* (Cornell Law School, 2024), której istotą jest dosłowna interpretacja pierwszego zdania drugiego artykułu konstytucji Stanów Zjednoczonych i przejęcie pełnej kontroli nad Departamentem Sprawiedliwości, FBI czy FCC) (Lardner, 2025). Postać Russella Vougha, formalnego i intelektualnego lidera, jest niezwykle intrygująca, gdyż w styczniu 2021 roku (objęcie prezydentury przez wyznającego neoliberalne poglądy Joe Bidena) założył organizację pod nazwą Center for Renewing America (CRA), która posługuje się na wskroś konserwatywnymi hasłami: „For God. For Country. For Community” (Center for Renewing America, 2023). Misją organizacji jest

odnowienie konsensusu w sprawie Ameryki jako narodu pod władzą Boga z unikalnymi wartościami godnymi obrony, które wypływają z ludzi, instytucji i historii, gdzie radość z wolności jednostek opiera się na sprawiedliwych prawach i zdrowym społeczeństwie (Center for Renewing for America, 2023).

Materiał *Project 2025*, opublikowany w 2023 roku, jest już, jak pisze Mateusz Milc,

dziewiątą częścią serii *Mandate for Leadership*. Pierwsza część została opublikowana w 1981 roku i zawierała ponad 2 tysiące rekomendacji dla administracji Ronalda Reagana. (...). Głównym celem publikacji jest radykalna reforma rządu federalnego na konserwatywną modłę. Dokument przedstawia działania, które [należy podjąć] poczynając od samej działalności rządu federalnego, a na gospodarce czy kwestiach imigracji skończywszy. (...) *Mandate for Leadership* (...) zakłada radykalne zmiany na każdym szczeblu rządu federalnego, w każdym departamencie, w każdej rządowej agencji (Milc, 2025).

Projekt opiera się na czterech zasadniczych fundamentach (Milc, 2025): 1) przywrócenie centralnego miejsca rodzin w życiu społeczeństwa amerykańskiego; 2) likwidacja tzw. *administrative state*³ i oddanie narodowi amerykańskiemu należnej mu władzy; 3) ochrona suwerenności narodu i granic państwa; 4) ochrona praw obywateli do życia w wolności.

Dzięki temu bogatemu w treści programowi politycznemu o charakterze konserwatywnym Donald Trump mógł niemal natychmiast po objęciu urzędu przystąpić do jego realizacji. Wśród pierwszych decyzji znalazły się m.in. następujące kwestie:

- Zabezpieczenie granic i dokończenie budowy muru na granicy z Meksykiem oraz deportacja nielegalnych imigrantów (wbrew dotychczasowemu trendowi forsowanemu przez Demokratów i Unię Europejską – anulowanie przepisów ustaw klimatycznych znanych jako „Zielony Ład”, a także usunięcie przepisów mówiących o tym, że do 2032 roku 2/3 sprzedawanych aut w Ameryce mają stanowić pojazdy zeroemisyjne).
- Uwolnienie amerykańskiej produkcji energii.
- Ograniczenie wzrostu wydatków rządowych (w tym także na NATO, administrację publiczną, niektóre ambasady. Kluczową rolę odgrywa tutaj nowy organ: DOGE – The Department of Government Efficiency, czyli Departament ds. Efektywności Rządu, kierowany przez brologarchę⁴ Elona Muska, nazywanego także w tym kontekście *cost-cutter*).

3 „Państwo administracyjne powstaje wówczas, gdy organy ustawodawcze (stanowiące prawo), takie jak Kongres Stanów Zjednoczonych lub parlament Wielkiej Brytanii, delegują swoje uprawnienia ustawodawcze na podmioty administracyjne lub prywatne” (Monaghan, 1983).

4 Brologarcha – „niewielka grupa ultrabogatyh mężczyzn, którzy sprawują nadmierną kontrolę lub wpływy w strukturze politycznej, szczególnie gdy głoszą

- Poprawa systemu edukacji (*Harvard case*, polegający na wycofaniu subwencji oraz przywróceniu opodatkowania dla uczelni realizujących programy o neoliberalnym zabarwieniu). Chodzi tu o zakończenie funkcjonowania tzw. programów DEI (*Diversity, Equity, Inclusion*) oraz wokeizmu, radykalnej ideologii *gender*, a także *critical race theory*.
- Zakaz rywalizacji biologicznych mężczyzn w sportach kobiecych oraz powrót do tradycyjnego pojmowania roli kobiety i mężczyzny w społeczeństwie.

Trzeba tu dodać również, iż w pierwszych miesiącach sprawowania władzy przez 47. prezydenta mocno objawiła się jego antyinterwencjonistyczna wola zakończenia konfliktu zbrojnego na Ukrainie (wstrzymanie finansowania i dostaw broni i rozpoczęcie negocjacji pokojowych) oraz sugestia opuszczenia struktur NATO. Postulaty te wydają się jednak wątpliwe i zapewne posłużyły jako argumenty w procesie negocjacyjnym prowadzonym z Ukrainą i Federacją Rosyjską. Ponadto w kwestiach ekonomicznych, Trump powrócił do idei protekcjonizmu i wzorując się na polityce 25. prezydenta USA, Williama McKinleya (1843–1901), wprowadził szokujący system taryf celnych, obejmujący ponad 200 państw na całym świecie, mający docelowo doprowadzić do reindustrializacji gospodarki USA. Konsternację wywołały również plany powiększenia terytorium Stanów Zjednoczonych o Kanadę, Grenlandię oraz Kanał Panamski. Plany te wpisują się w nieznany szerzej, choć intrygujący, projekt Technatu, który został sformułowany w latach 30. XX wieku przez środowisko amerykańskich Technokratów, do których należał m.in. dziadek Elona Muska – Joshua Haldeman. Zrozumienie istoty tego projektu daje możliwość zrozumienia motywacji Trumpa w kwestii decyzji o rezygnacji z hegemonicznej roli Ameryki w dotychczasowej formule. W kontekście rewolucyjnych przemian wprowadzanych przez Donalda Trumpa, mających charakter konserwatywny, Elon Musk napisał tak: „ten świeży powiew, który czujesz, to szeroko otwarte okno Overtona” („Feel that nice cool breeze of freedom? That’s the Overton Window opening”) (Bitecofer, 2025).

poglądy uważane za antydemokratyczne, technofaszystowskie i maskulinistyczne”. Za: Wiktionary (dostęp: 03.05.2025).

PODSUMOWANIE

Polityka Donalda Trumpa, realizowana natychmiast po objęciu przez niego urzędu w 2025 roku, jest dobitnym przykładem działania okna Overtona. Trump bowiem zamknięte dotąd okno w kwestiach konserwatywnych szeroko i gwałtownie otworzył, przenosząc te idee z poziomu nie do pomyślenia (*unthinkable*) na poziom *policy* – czyli zalegalizowanej, zyskującej status normy społecznej i prawnej idei. Wpływ Donalda Trumpa na dyskurs publiczny nie tylko w Stanach Zjednoczonych, ale także na całym świecie, okazał się rewolucyjny. Jego wypowiedzi i podejmowane decyzje polityczne obalały dotychczasowy porządek społeczny, długotrwale budowany przez Demokratów. Trump znormalizował idee, które do tej pory uważano za nie do przyjęcia, i dynamicznie uchylając okno Overtona, sprawił, że te idee, które środowiska neoliberaalne uważały za kontrowersyjne i skrajne, stały się obecnie dominujące w dyskursie publicznym. Istnieje też przypuszczenie, że mainstreamowa opinia publiczna wyznawała poglądy głoszone przez Trumpa, jednakże była skutecznie zagłuszana przez dominujące media liberalne. Okno Overtona – w sposób obiektywny i niezależny od manipulacji – wskazało zwycięzcę.

BIBLIOGRAFIA

- @realDonaldTrump (2025, 14 kwietnia). Truth Social. <https://truthsocial.com/@realDonaldTrump/posts/114333660655935996> (dostęp: 08.09.2025).
- 8.1. Reading Models (b.d.). BC Campus. <https://opentextbc.ca/psyclanguage/chapter/reading-models/> (dostęp: 08.09.2025).
- Bitecofer, R. (2025, 21 marca). *What is the Overton Window and Why Is Elon Musk Breaking It?* The Cycle-On Substack. <https://thecycle.substack.com/p/what-is-the-overton-window-and-why> (dostęp: 08.09.2025).
- Broligarchy* (b.d.). Wiktionary. <https://en.wiktionary.org/wiki/broligarchy> (dostęp: 08.09.2025).
- Center for Renewing America (2023). *Annual Report*. https://americarenewing.com/wp-content/uploads/2024/02/CRA_Annual-Report_2023_Final.pdf
- Center for Renewing America (b.d.). *Who We Are*. <https://americarenewing.com/about/> (dostęp: 08.09.2025).

- Dans, P., & Groves, S. (2023). *Mandate for Leadership: The Conservative Promise (Project 2025)*, Project 2025. United States of America. https://policycommons.net/artifacts/11348300/2025_mandateforleadership_full/12237428/ (dostęp: 08.09.2025).
- Giridharadas, A. (2019, 21 listopada). *How America's Elites Lost Their Grip*. Time. <https://time.com/5735384/capitalism-reckoning-elitism-in-america-2019/> (dostęp: 08.09.2025).
- Grygiel-Zwojszczyk, D. (2020, 2 września). *Kij ci w okno! Okno Overtona – rzecz o niedostrzegalnym zaszczepianiu idei*. Vena. <https://vena.lublin.pl/kij-ci-w-okno-okno-overtona-rzecz-o-niedostrzegalnym-zaszczepianiu-idei/> (dostęp: 08.09.2025).
- Haines H.H. (2022), Radical Flank Effects. W *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Social and Political Movements* (s. 1–3). Malden–Oxford–Chichester–West Sussex: John Wiley & Sons.
- Lakomy, M. (2019). *Doktryna Bernaysa. Demokracja – między propagandą a public relations*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie.
- Lakomy, M. (2025), *Paralelizm polityczny mediów. Refleksje na temat roli mediów w kontekście koncepcji „czwartej władzy”*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie.
- Lardner, R. (2024, 5 sierpnia). *A chief architect of Project 2025 is ready to shock Washington if Donald Trump wins a second term*. AP News. <https://apnews.com/article/project-2025-russell-vought-trump-federal-government-38fc446832062e40fc2ccad6f3348dfd> (s. 08.09.2025)
- Lehman, J.G. (2020, 1 września). *The Overton Window. How Crises Alter Our Perceptions of Appropriate Government Action*. Sword and Scales. <https://www.swordandscales.org/entrepreneurship/the-overton-window/> (dostęp: 08.09.2025).
- McCombs, M. (2018). *Agenda-Setting*. W *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*. DOI: 10.1002/9781405165518.wbeosa025.pub2
- McQuai, D. (1992). *Media Performance. Mass Communication and the Public Interest*. London: Sage Publications.
- Michalczyk, S. (2009). Pojęcie mediatyzacji w nauce o komunikowaniu. W M. Kolczyński, M. Mazur, & S. Michalczyk (Red.), *Mediatyzacja kampanii politycznych* (s. 17–33), Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Milc, M. (2024, 9 października). *Projekt 2025 – pomysł na konserwatywną rewolucję?* Politics Now. <https://politicsnow.org.pl/2024/10/09/artykuly/projekt-2025-pomysl-na-konserwatywna-rewolucje/> (dostęp: 08.09.2025).
- Monaghan, H.P. (1983). Marbury and the administrative state. *Columbia Law Review*, 83(1), 1–34.

- Parks, B. (2014, 4 maja). *Basic News Writing*. Ohlone College. <https://www.ohlone.edu/sites/default/files/documents/imported/basicnews-writing.pdf>
- Russell, N.J. (2006, 4 stycznia). *An Introduction to the Overton Window of Political Possibilities*. Mackinac Center. <https://www.mackinac.org/7504> (dostęp: 08.09.2025).
- Shrivastava, M., & Stefanick, L. (2015). *Alberta Oil and the Decline of Democracy in Canada*. Edmonton: Athabasca University Press.
- Strawiński, P. (2016, 8 listopada). *Donald Trump prezydentem. Decyzję podjęto w przyczepie*. Forbes. <https://www.forbes.pl/wiadomosci/wyniki-wyborow-w-usa-donald-trump-prezydentem-decyzje-podjeto-w-przyczepie/c8y3045> (dostęp: 08.09.2025).
- Unitary Executive Theory (UET)* (b.d.). Cornell Law School. Legal Information Institute. https://www.law.cornell.edu/wex/unitary_executive_theory_%28uet%29#:~:text=The%20Unitary%20Executive%20Theory%20%28UET%29%20is%20a%20Constitutional,Constitutional%20Convention%20of%201787%20in%20the%20Virginia%20Plan (dostęp: 08.09.2025).
- Vance, J.D. (2016). *Hillbilly Elegy. A Memoir of a Family and Culture in Crisis*. HarperCollins Publishers LLC.
- Wasiuta, O. (2025). Okno Overtona a wojna na Ukrainie. W *Polityka. Wojskowość. Bezpieczeństwo* (s. 503–521). Kraków: Wydawnictwo Naukowe UKEN.
- Wright R.E., *Pandemia a okno Overtona*. J. Konończuk (Tłum.). Wrocław: Instytut Edukacji Ekonomicznej. im. Misesa.
- Zespół wGospodarce (2022, 30 grudnia). Musk ujawnia, że Twitter usunął konto Trumpa, choć nie naruszył on regulaminu. <https://wgospodarce.pl/informacje/120744-musk-ujawnia-ze-twitter-usunal-konto-trump-a-choc-nie-naruszyl-on-regulaminu> (dostęp: 08.09.2025).

Copyright and License

This article is published under the terms of the Creative Commons Attribution – NoDerivs (CC BY- ND 4.0) License <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>